

1. Васильєв О. Теоретичні аспекти розвитку військової освіти. *Військова освіта*. 2022. № 1 (45). С. 10–22. URL: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2022-45/9-22>
2. Вітер Д., Оліферук В. Концепція розвитку системи військової освіти України. *Військова освіта*. 2021. № 2 (44). С. 29–42. URL: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2021-44/29-42>
3. Руснак І., Мірненко В., Кас'яненко М., Оліферук В., Вітер Д. Інноваційна військова освіта: стан та перспективи розвитку. *Військова освіта*. 2021. № 2 (44). С. 9–20. URL: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2021-44/9-20>
4. Цевельов О. Формування політики професійної військової освіти в Україні в сучасних умовах. *Військова освіта*. 2021. № 2 (44). С. 255–267. URL: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2021-44/255-267>

САМООРГАНІЗАЦІЯ ТА САМОМОТИВАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВІ СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО

Алла САМКО

кандидат педагогічних наук

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна

НАПН України

м. Київ, Україна

У тезах висвітлено окремі аспекти самоорганізації та самомотивації як основи успішної професійної діяльності викладачів закладів вищої освіти. Наголошено, що здатність до самоорганізації та самомотивації сприяє ефективному керуванню самовдосконаленням, самонавчанням та саморозвитком викладачів ЗВО.

Ключові слова: самоорганізація, самомотивація, професійна діяльність, викладачі закладів вищої освіти.

The article highlights certain aspects of self-organization and self-motivation as the basis for successful professional activity of higher education teachers. It is

emphasized that the ability to self-organization and self-motivation contributes to the effective management of university teachers' self-improvement, self-study and self-development.

Key words: *self-organization, self-motivation, professional activity, teachers of higher education institutions.*

Професійна діяльність викладачів закладів вищої освіти потребує постійного самовдосконалення, самонавчання та саморозвитку. Викладачі ЗВО здійснюють широкий спектр педагогічних, методичних, організаційних, виховних та науково-дослідницьких ініціатив, що потребують високого рівня педагогічної праці, навичок самоорганізації, розумного використання власних ресурсів. Успішність професійної діяльності викладачів ЗВО залежить від численних факторів: рівня розвитку когнітивних можливостей, рівня розвитку особистих здібностей, характеру мотивації, вольових зусиль, професійної спрямованості тощо. Проте ці особистісні характеристики досягають свого максимального вияву лише при раціональній самоорганізації різних аспектів діяльності викладачів: навчальної, пізнавальної, професійної, саморозвитку, дозвілля та інших.

Метою дослідження є висвітлення важливості самоорганізації та самомотивації у професійній діяльності викладачів ЗВО.

У контексті аналізу порушеної проблематики, вважаємо доцільним зупинитися на визначенні сутності терміну «самоорганізація». Вивчення сучасних психолого-педагогічних наукових джерел щодо самоорганізації у професійній педагогічній діяльності засвідчило існування різних підходів до обґрунтування сутності цього поняття. Дослідники визначають «самоорганізацію»: як послідовний процес; як результат, що знаходить свій вияв у компетентності; як суб'єктну властивість. Нам імпонує думка дослідниці Н. Мирончук [2], яка визначає самоорганізацію як самостійний, завершений і цілісний комплекс дій у системі регулювання відносин викладача як суб'єкта взаємодії з іншими суб'єктами у процесі педагогічної діяльності. Якість процесу

самоорганізації визначається рівнем розвиненості його складових: визначення цілей, планування, моделювання, самомотивація, рефлексія, самоконтроль, саморегуляція, самокоригування.

Дослідниками [3] виокремлено характерні ознаки самоорганізації у діяльності викладачів вищої школи, як-от: цілеспрямованість, активність, обґрунтованість мотивації, планування педагогічної діяльності, самостійність, швидкість прийняття рішень і відповідальність за них, рефлексія та критичність оцінки результатів своїх дій, здатність до творчого засвоєння нових видів діяльності у професії, варіативність дій як вибір альтернативних рішень із числа можливих.

Високий рівень самоорганізації викладача допомагає йому усвідомити мету свого професійного розвитку, керувати взаємодією між учасниками навчально-виховного процесу, створювати, адаптувати й вдосконалювати свою професійну діяльність та формувати можливості особистісного зростання.

Варто відзначити, що однією з важливих складових самоорганізації педагога у професійній педагогічній діяльності є самомотивація. З огляду на це, наступним кроком є визначення сутності поняття самомотивація.

Узагальнивши різні підходи щодо сутності мотивації, визначаємо самомотивацію як: *здатність* спонукати себе проявляти ініціативу та діяти для досягнення особистих цілей і виконання завдань; *внутрішній потяг* діяти, створювати та досягати; *процес* формування мотиву, спонукання себе до дії, який ґрунтується на власному самопізнанні, самоспостереженні та самооцінці.

З точки зору Н. Мирончук [2], самоорганізація у професійно-педагогічній діяльності викладача базується на самомотивації власної свідомої діяльності й відображається у спрямованості на свідому самоорганізацію. У складних умовах динамічної та інтенсивної педагогічної діяльності викладача, при великій кількості професійних завдань та функціональних обов'язків, нестачі досвіду роботи, надмірній відповідальності, самомотивація забезпечує збереження його працездатності. Бажання успіху й досягнень стимулює викладача до пошуку нових шляхів використання своєї енергії, здібностей і

потужностей у своїй у професійній сфері. Фахівець з позитивною мотивацією проявляє готовність до успішного виконання професійної діяльності, генерації нових, оригінальних ідей, виявлення ініціативи та творчого пошуку.

На думку дослідників [3], основними елементами самомотивації є: аналіз внутрішніх чинників (потреби, інтереси, цінності, мотиви, знання й уміння, життєві орієнтації, переконання, почуття, звички, традиції) та виявлення більш пріоритетних чи актуалізованих із них; планування та моніторинг діяльності; самооцінка та самоконтроль, узгодження виділених пріоритетних внутрішніх чинників із зовнішніми факторами впливу.

Необхідно зауважити, що самомотивація виконує низку функцій щодо професійної діяльності: спонукальну (стимулює особистість до виконання певної діяльності); спрямовуючу (полягає у виборі й здійсненні певної дії, поведінки, вчинку), регулюючу (обмежує дії, контролює діяльність відповідно до визначених цінностей, інтересів).

Внаслідок застосування самомотивації викладач усвідомлює власні потреби, бажання та амбіції, передбачає можливості власного розвитку та самовдосконалення, а також ретельно аналізує власні недоліки, такі як недостатність знань та навичок, недостатнє володіння необхідними методиками та техніками для досягнення визначених цілей.

Як зазначає Т. Левченко [1, с. 14], мотивація визначає орієнтири самореалізації особистості фахівця, забезпечує стабілізацію напрямів дій навіть у ситуації, коли не усі визначені цілі реалізуються, а дії виконуються. Самомотивування пов'язане із активним пошуком зовнішніх джерел енергії, ідей, думок, нових можливостей для діяльності. Воно передбачає перегляд і трансформацію власних думок, звичних дій, особистісного розвитку. У процесі самомотивації відбувається пошук інноваційних та оригінальних концепцій, а також нестандартних підходів і рішень. Це вимагає виходу за межі усталених стереотипів мислення та відображається у візуалізації бажаного результату.

Узагальнюючи викладене, зазначимо, що на якість професійної діяльності викладачів закладів вищої освіти значний вплив має рівень самоорганізації як

цілісного динамічного утворення, що характеризується сукупністю ціннісно-мотиваційних установок, конструктивно-проектувальних дій, педагогічної рефлексії та регулятивно-вольових зусиль. Самоорганізація у професійній педагогічній діяльності ґрунтується на самомотивації, що спрямовує фахівців на активізацію власних бажань та мобілізацію енергії для досягнення поставленої мети.

Список використаних джерел

1. Левченко Т.І. Саморозвиток суб'єкта в освітньому процесі. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2014. Вип. 50. С. 11-15.
2. Мирончук Н.М. Основи самоорганізації у професійній діяльності: навчально-методичний посібник. Житомир: Житомирський державний університет ім. І. Франка. 2020. 133 с.
3. Мирончук Н.М. Самомотивація як складова самоорганізації викладача у професійній діяльності. *Проблеми освіти: зб. наук. праць*. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. Вип. 88 (частина 2). С. 65-74.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ-УПРАВЛІНЦІВ В КНР

Ліпін ТАН

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця

Харків, Україна

У тезах окреслюються загальні аспекти підвищення рівня професійної компетентності майбутніх та вже працюючих фахівців-управлінців в сучасній КНР з урахуванням таких тенденцій, як інтернаціоналізація, цифровізація, зміна парадигми підготовки фахівців в галузі управління щодо більш щільної співпраці академічного та практичного секторів, тощо.